

* הכר נא למי החותמת והפתילים וחמתה האלה *

ועשכו גבר ויבתו (מלה ז, ז). על אותה שעה נתחתם גור דין על שני פטילות בגר אחד [“אשת איש”] (רכז גיטן יט, ה)

מִפְרָשֶׁת

אֲשֶׁרֶת הַלְּפִיה

בֵּיאֹר דִין הַגָּט מִמְאָנָסִי

שבפרשת “בלום-האכהייזער-ביבנסנשפאן”

בדבר השערורייה: שבירונים פראים בפרצופים מוסווים תפסו הבעל וקשו עינוי וכבלו ידיו כוקים, ואיימו שלא יצא מהח’ עד שנירש ואם ימן או יכוו קשות ולבסוף י’ת שעות בפחד וצער ביצעו עליו מורים קלים “גט מעושה” במאסר, ובא תיכף שם לבית דיניינו וערער על האונס בוגט, בציירוף “מסירות מודעא” שעשה, ופרשמנו ברו ותרארת ביר”ד בכל העולם בקהל דלא פסיק עם “בירור הלכה”: שהנתן בטל ובניה משני ממורים. והיות שרבניים החוזדים ב’קנאות’ התהברו עם הקלים והתירו את האשת איש למרות שאיןם בקיים כלל בדרני ניטין, שעיליהם אמוח’ל שקשין לעילם יותר מדור המבול. ואח’ב הרחיבו מורי לונדן להכניתה לחופה עם איש ור מבלי להוכיח בשורת הגט ע’פ’ תורה, ובאיילו שפקה תורה מישראל ח’, וקבעת הדין מתבצע בכח הורוד, עצם העברה על האיסור מתירו ע’ב מהותה ערבות לאפרוש מאיסורה דashtra איש ובשלון טמיעת ממורים, וגם בבדי למנוע פירצה זו בעמידה, באננו לברך שנית תוקף פסלנות הגט ע’פ’ תורה ק

* * *

פנק ביר”, מפנק 5007

חובר בעורת החונן לאדם דעת, נתן ליעף בח ולאין אונים עצמה יתרבה
אברהם שמואל יהודה בלא”א הרה”ח נתן ז”ל געשטנטנער

מייסד וחבר ביר”צ שער המשפט, וראב”ד ביר”צ סניף שמו משפט
מדדיינים בחנם בהענקת כל הוביות המגניות לבני דין על פי דין תורה ק’
והפס”ד ניתן עם נימוקים (“מהיכן דנתוני”) בכתב עם זכות ערעור על טעות

מח”ס: מהזה איש (ביואר סוגיות וחוי הלוות, ב”ח), תורה אמריך (דין נשים בת”ת, ג”ח)
נחלת איש (ביואר דיני “הגנה גובל” דגנילה קרקע), מנחת איש (עה”ת ואגדות הש”ס)
משפטים בהלבתם (על הלוות דינים), פטילי חותם (ח”א, על הלוות גיטין)

יוצא לאור בהשדלות ובטעו “יוזע לשמשרת בשורת ניתין”

מהדורא ארעהו וחלקי להערות *

טבת תשע”א מאנסי נ. י.

לשלוח הערות:

A. GESTETNER
17 MOSIER COURT
MONSEY N. Y. 10952

מספר בירך. מכתב 5007

דבר המערה

ברוך שהחיינו והקيمנו והגענו לזמן הזה, להצעיר לפני עולם התורה "חלקים חלקיים" מספר "משפט הביביה" בשלב אחר שלב, מטרתו בהוצאה "ארעית" הנובי הוא: להיות שאנו מכירים היטב גורל האחריות לפرسم ספר זה הרבה. אבל ההכרה לא יגונה, כי תוהו ובוהו שורר בדיוני ניטין, رب אחד סומך על אחר, והואו אחר על אחר, עד שסופי ההיתר יוצא מקרים וריקים שהקימו להם בית חרושת לגיטין מעושים להתחפטם מזה.

ידועים לנו כמה מקרים, איך שרבני יראים שאין להם שםמושן כלשהו בדיוני ניטין, ייעזו לאנשים לישא גירושות שהיה שאלות חמורות על גטיהם, ואח"כ נתודע להשואל שסוף ההותר יצא ממי שהוא ונם הנשאל לא הוא סומcin עליו מעולם... [ראה עובדות מועזעים במבוא (עמ' ח)], והגענו למצב שבנ"א יראים להשתדרך עם "גרושה", כי כל גירושה שניהלה מלחמה נגד בעלה, בכח הערכאות או בכח בתי דין [לפי המצב השורר כהיום בבתי דין], יש שאלות חמורות על בשורת הגט, [ראה בפנים (סימיס פ' - ו').]

אשר על כן רוצים ליתן הורמןות אחרונה לתלמידי חכמים שבדור, להעיר ולהאיר בדרך של תורה, טרם יציאת הספר בשלימות כליל בהדרו בניו ומשוכל ומכורך, ויה"ר שתשרה שכינה במעשה ידינו, וכי **נעם ה"א עליינו ומעשה ידינו כוננה עליינו ומעשה ידינו כוננהו, א"מ.** מקבץ, מסמך 5007

וועדת לשירות גיטין

הנתן לוח המחבר, בלב נשר ונדבה מדבר

כלב קרווע ומורתה מסרנו את חיבור הנוכחו לפרשמה לפני הוגי תורה, שונה משאר מחברים שהם מלאים גילה בעית שרוואים שספרם פרי יגעהם ועמלם מופיע לאור, כי ספר זה נכתבה כדורת התמצית מתוך באב וצער גדול לאן שהגענו. וביותר היה קשה לנו מודר לפניו בכבוד בן"א ולהכאים ח"ז, הן בוגע להרבנים שעלו קולר צווארם תלוי הפירצה הנורא הזה, ובעיקר בהנוגע להמשפחות שימצאו עצמן נפנעים מדברינו, מודר עגמה נפשינו שהוכרחנו לו, ואנו מבקשים מטו מהם.

נקבניך. מטבך 5007

לייחוי ידוע להם, שלא נכננו לתוך עסק זה מותך קלות ראש ובלי התבוננות ח"ז, מכירם אנו הייטב במה דבריהם אמרוים,ימי הוקנה ממשמשים ובאים וכל יהורי יודע שיצטרך ליתן דוח ולהסביר מענה על כל ביטוי והגהה. אבל היא הנותנת, דהרי דוח זה אינה מוגבלת רק על החוב, אלא גם על השיללה מלוחות בעובי עבירה, וכיוצא, ומעטה, בזמנ שידוע לנו: שע"פ גדרי דין תורה'ק גט זה בטל, וכדוחחנו בקונטרס בירור הלכה הקצר שפרנסנו אדר תש"ע, [הוזג בפנקס ב"ד (מספר 1060) בمعט זה שנה שלימה].

הרי חובת ה"ערבות", שכל אחד מישראל נברתו עליו אף ריבאות בריתות, [וכמבוואר בגמרא פוטה נ"ז, ע"ג]. ובתומס' (פס. ז"א מהו), רובץ עליינו ושולל מאתנו כל אפשרות של שתיקה. ובש"ב כישידיעו זו בפסקנות המוחלט של גט זה, התחוק אצלינו יותר ויותר, בכל יום ויום שעבר מבלי שנייע לנו שם תגובה על דברינו, שהוא מתחבר שאף אין יכולתו לדחות את דברינו, להזכיר הגט ולהזכיר שטעינו בדין. ובפרט כשהבאуль פנה לבית דיןינו וערער על אונסו, הרי בכך דא אמה"כ אין חכמה ואין עזה ואין תבונה לניגר ה'.

ידוע ידוענו כי ריבים יתמחו עליינו, דמה אנו לעמוד במקומות גדולים, ומיל' אמר זכייתו לבני והנני נקי מכל שימצא רחימצא. אבל אשה את משלו ואומר: מלך גדול עמד בקשרי מלחמה עם שונאיו, המלחמה הייתה כבידה פנים ואחרו, והגע למצב שהשונא התגבר וכל הרשים אבדו עזה ורעדת אחים והחילהו לנו משרה הקרב וכמעט שהמלך נשבענו מושונאיו. באותו רגע כשהשכל היה נראה כאבוד ח"ז, נציג בלב איש חיל פשוט עזה איך לנצח את האויבים ולהציל את המלך.

בעת כזאת, האם יאות לו להיות נסוג אחר, בהיותו חושד עצמו דאוי אין כוונתו שלימה לטובת המלך, אלא שנגנוב בלבו איזה פניה אחרת. אדרבה לעת כזאת שהמלך ומלחמותו עומדים על סוף סכנת התמוטטות, אין הזמן גמורה לחשוב מחשבות עונה, כי הדבר הראשון שਮוטל עליו לעשות, הוא פועלות ההצלה מבלי להתחשב אם כוונתו שלימה,adam יסוג אחר עקב חשבונות אלן, הלא ענו ישען ויתחיב בראשו למלך.

והנמשל מובן, מכירם אנחנו את מקומינו, והלוואי והיתה מלאכתינו נעשית ע"י אחרים, Dao בוראי שהיינו נסוגים אחר ונחכאים בחור העכברים. אבל היה שכולם אבדו עזה וכובשים את פניהם בקרען, בזמן שתורת ה' וקדושת עמו עומדים על סוף התמוטטות, שעמדו עליינו בני בליעל שבידי לאוצר הון, העמידו לעצם מטרה להרים משפחות, לגוזל נשים מבעליהם, ולגנוב ילדים מתחת יד אביהם, להוריד ילדי ישראל למיטין גשמי ורוחני, ולהכנים פסלי חיתון לתוך מחנינו, אין לנו בני נבנין לפטור עצמנו ממלאכה קשה זו.

אנו קוראים ומהחננים עווה"פ לכל האחים בפרשה זו, שהתקשרו עצם בברית השתקה וההתעלמות,adam יש ביד מישחו לדחות את דברינו ולהוכיח כשרותה של גט זה ע"פ גדרי תורה'ק, ana שיזדרו לעשות כן במקדם, כדי שנפטר מוחבת משא הערכות הרובץ עליינו ולא נצטרך למסור ספרינו לפרסום באופן קבוע, ולא למעןינו יעש, כי אם למען כבוד רבנים האחים וכבוד בני המשפחה. והדין אותנו לכף זכות, ידונו אותו מן המחבר

השםים לכף זכות, א"ס.

משה שטערן

אב"ד דעברעץין וניהייל י"צ

בעהמ"ח שורת באר משה ז"ח

בלאאמו"ר הרא"ש בעמ"ח ספרי גפי אש ומליizi אש וש"ס

ברוקלין י"א

בעה"ת

מתוך חותם הנפש ולב שמו כותב שורת אל לදעד על מעשה ידי אומן מופלא, האברך כמורשו הרה"ג המפלג בהפלגה חמיט נוכנים, הלן בעומקה של הלכה, קולע אל השערה ולא ייחטיא, מ"ה אברחים שמואל יהודה געתטעגער שלט"א במאנסי נ.י., בספרו "תורת אמרך" ביאורים עמוסים בש"ס ופוסקים בדרין דיאיסר לימוד תורה לנשים, מקורות וմיסודות של כל המעין ישתומם יהפלה איה מזאו המתירים מקום להיתרם.

ואשריו ואשר חלקו שוכה לך, ומרוחה לנפשיה רוצהLOCות נם אחרים שימצאו דבריו בכתי מדרשים ובבתי ת"ח ואפי'ו בסתם היישוע אין - שדרעו את שלפניהם ועלה בידם להסביר לכל שאלה מדברי גודלי ובוותני וכ"ע ולהלעון על מכבשי הרופם, ובכotta תיקון מעשינו נזכה כלנו בידך לקבל פni משיח צדקינו ב מהרה בימינו אהיה"

כ"ז סיון ה' למ' וזיא פרח ויצץ צין יונמל שקדים, שנה תשנ"ג
לפ"ק, פה ברוקלין י"ז

משה שטערן, אב"ד דעברעץין י"צ

נקה ב"ז, מסמך 5007

רפאל בלום

ראב"ד דק"ק Kashev Y"A

בעדפארד הילס, ניו יורק Y"A

ב"ה, יום שנכפל בו כי טוב לסדר את חתורה תשנ"ג לפ"ק נתכבדי בספר "תורת אמרך" - חכמו הרב הנadol בחתורה חריף ובקי בחר"ת, ריא וחוּד על דבר ה', כ"ה אברחים שמואל יהודה געתטעגער שלט"א, מעיר מאנסי י"א, והכוּן לבירר האיסור של לימוד תורה לנשים. והנה הרב המחבר כבר יצא לו מוניטין בעולם החתורה בספר מהוז איש ש"ה בעניינים מסובכים, חזרתו קודם ללובג, עולה הרים יורב בקי"א", ונתקבל לרצין בין שוחרי תושיה.

ועתה הנף ידו העמיק והרחיב בכל המקצועות של הלכה זו, המכפרש בש"ע ו/or ס' ר' רמי'ו שאין למדוד תורה לבנות, והביא לנו מטעמים מוד' רבונוינו מאורי הנול, החל מഫוסקים הראשונים עד האחרונים, ובירור הלכה זו בעמקות וריפפות ובקיאות בכל המשתעף, וגם מסמורת האבות הדק והיטב מבריה מן הヅחה אל הקצה, וכוחתו רב לגילות העלומות מכלד הגלוויות.

ובענין הליה אשר בע"ה לא רבם אשר ישיתו לב להלכה זו אשר נוגע לכל ישראל ממש, וממשמש כחולך באפיק'ה לע"ע, והוא אחד מהרבה נסונות מהבלי משיח ה' ריחם, ונחץ כל אחד להביא ספר זה לבירור ולעכור על כל הנזכר שם, ואם אין בירור לפולפל בחלק של בירורי הלכה - בחקל השני, עכ"פ יעכור כל א' על חלקו הראשון אשר שווה לכל נפש, לדע ולזרוע בע"ה קושט דבר אמת.

ובעיקר ההלכה לא באתי כאן להוציא, רק להחזיק במינו בדברי הש"ע וכל הדיעות, וכמובן שכל מפרש תוה"ק בכל, ובפרט נשמה רוח חיינו פירוש"י ז"ל, אשר כמעט כל תושבע"פ כלל בלשונו הקדוש, וכן כל שאר המפרשים כולם מלאכי עליון, וש"ס ומפרשים וכל תושבע"פ.

ובעיקר ההלכה לא באתי כאן להוציא, רק להחזיק במינו בדברי הש"ע וכל הדיעות, וכמובן שכל מפרש תוה"ק בכל, ובפרט נשמה רוח חיינו פירוש"י ז"ל, אשר כמעט כל תושבע"פ כלל בלשונו הקדוש, וכן כל אבותינו מסרו נשם מעולם על כל מהנהיגים כמו המשכילים ורומיים יצאו במן קוצר.

וחומש לבדו, אם כי יש פוסקים מרובינו הקדושים שהתרו בלא פירוש"י, מ"מ לכור"ע לא לכתלה, וכן היה המהג מעולם שלא ללמד כלל לבנות רק הלכות וספרים מוסר ועברית טייחס של סידור וכדרומה, ציינה וראינה ושאר ספרי קודש, ומעולם לא הרוח בנפשו שום אדם לערער על כל זה כל משך גלותינו המר ה' ריחם, ואין שום יותר לה' להרהר על הלכות הפוטות לנו מש"ס ושו"ע, והלא אבותינו מסרו נשם מעולם על כל מהנהיגים קל, וכל הפקורים שנגעו במנהיגים כמו המשכילים ורומיים יצאו במן קוצר מככל ישראל ל"ע, וזה במנהיגים וק"ז בהלכות ברורות ומבראות.

ומה שנתלו על משענתה קנה רצין אויה חולשי הדעת, כי בהשנים שבין מלחתה העולם הראשונה והשנייה המורה כלענה - כמו עשרים שנה, שהיה בפלין ממש עת צרה על ידי חoque הנול, ובאו כופרים מפורטים ומידחים בכל עיר ומוקם בארכם בלשונו לכלכל דעתה ובערך לנערות, והיה חושך ואפיק'ה לא עליון, ועל ידי כך עשו מעצימים נשים חרדיות הדואגות עברו העירות - למס' בת' ספר כדי להציגו משיני הכיפה וטמיון ממש, ולא מיחו הרבנים בדים, אם כי היו הרבה רבנים שלא היה לנו בהם עזה (הה רוחם נזהה) שלא היה לנו בהם עזה, והיה זה כמו שאכלו בע"ה כל האנוטים בשנות העטרה ובזעם מאכלהות אסורה מושם פוקה נש' - לא מהמת היתר ורק מחמת הצרה, גם זה ממש כמותה, כי לא נראה משם גדול לעקו ההלכה משׂו"ע ח"ז רק שתקו שראו הטמיון והחטא, על כן חס ושלום להבא ראה מוה, וכ"ה ברוב רחמי ה' אין בימינו שם שעת צרה וshedad ה' יצילנו - כדי להזכיר הילכה של למדוד לבנות.

והנני לבקש מכל גודלינו שיימדו על המשמר ולא ישמעו לקול המנהלים אשר הנה כמעט כלם צערוי ימים כל' דעת תורה ובכלי קבלת אבות, אשר משמיועים קו עונת חלושה להרבנים ה'ו' כאלו הוא פק"ז או הצלחה רשותה למדוד לבנות תוה"ק ומפרשים, כי אין זה אמת רק להיפך, ויש להן להבנות מה לעשות והעיקר שיגדל בצדקות ויראת השם צניעות כבוד או"א, להיו אמותה צדקהות כמו אמותינו וקנותינו ז"ע. ומיום מתן תורה הקדושה עד היום לא שמענו בשום מקום שלילמדו תורה עם בנות, ואלו המפורסתות בש"ס למדוד, ואנו אין לנו רק קבלת האבות של שליש אלפי שנה, ולא להתפעל מדברי הבעל, ובמדרינוינו אונגןארן טשעכאסלואוקרא רומני לא למדוד כלל עם הבנות גם ביום של צער של עשרים שנה הנ"ל, גם אחר השחרור לטובה ב"ה המוסדרות שנתריסרו לבנות ע"י מאורינו ורבותינו הצעיקום הגאנונים זצ"ל כל החנינים, לא למדוד עם הבנות שום תורה ומפרשים, רק והיאו שUNS שבאו המנהלים ודוחקים את הרבנים בטענה באלו הוא פק"ז להועלה רוחני, ואני מבקש גם מהם שישווע על נפשם שלא היה לו מומי הרבים, תורה להם לזכות בוה ובבא וצדקהם יעמוד לעז.

ה' הטוב יرحم על שאירית פלטתינו ונזכה להושע בבריך ישועה ורוחמים כולנו יחד ולקיים פni משיח צדקינו בע"ה בכ"א.

רפאל בלום

בית דין צדק

לכל מקהילות האשכנזים
עי' העדה החדרית פרו"ח
בעיה"ק ירושלים תובכ"א
ת. ד. 5006

ב"ה

פעיה"ק ירושלים ת"ו, יום ד' לחודש אלול שנת תשנ"א
חן הרה"ג הרב אברהם שמואל יהודה
געשטעטנער שליט"א הולך ומדפים חידושים
תורה בשם ספר "מחוז איש", חידושים ביאורים
ופלפולים בעניינים שונים בחוריפות ובקיות, ומכיר
ומלבן עניינים שונים כדרך של תורה.

ובודאי יתקבל ספרו בחיבת הקודש, ועליה על
שלחן רבנן, והוא ממן בקחתם הברכה
לביתם.

ואנו מאחלים לו, כי יפוצו מעינותו חוצה מתחום
הרחבת הדעתDKודשת ויתהוו לאילנא
רברבא.

כעתורת הביד"צ דפעיה"ק ת"ו

נאם ישראל יעקב פישר

נאם בנימין רabiniano@outlook.com מספר 5007

נאם אברהם דוד הוריין

גביים שנבלו הראשונים כמלאים שכדבריהם נגħali ash, והו' והיר בנהħtan شלא تכה, ומן השם זיכו
להרה"ג המחבר שליט"א לבירר מקוּחו של צדי.

לזאת מהזקנא מלא חfine טיבותא להרה"ג הנ"ל אשר לכא Ul שכם לבאר וללבן הלכה זו למעשה. גם ידי
תיכון עמו לעלותם על מכਬש הדפוס ולהוציאו לאור עולם, כי הוא ספר נחוין מאד בדורינו זה, ואקווה
כי יעשה רושם בלבבות אחים"י החדרדים. ואשריו לו ואשריו חלקו שוכה לך לוכות את הרבים, ויהי ה' אלקינו
עמו. והני לברכו שיזכה לישב באהלה של תורה, ולהרבות פעלים לתורה ולתעודה מתוך הרחבת הדעת
ברוז"ג, כאו"ג ונפש המצפה לישועת ה' ולהרמת קרן ישראל במהרה.

ובאה"ח הק' משה ארוי פרייןרד

רב ואב"ד, פה עיה"ק ת"ו

משה ארוי פרייןרד

בן הганאה"צ מהר"י זצ"ל אבדק'ה הוניאד יצ"ז
רב ואב"ד
לכל מקהילות האשכנזים פעה"ק ירושלים תובכ"א
ור"מ דישיות "יטב לב" דסאטמאר

בס"ד, ח' תמוו שנות תשנ"ג לפ"ק פעה"ק ת"ו

חויזתי איש מהיר במלאכתו מלאלכת שםים, ה"ה כבוד
האי גברא רבא ווקרא, הרה"ג מעוז ומגדול,
חו"ב טובא, צנא מלא ספרא, כ"ש"ת ה"ה מו"ה
אברהם שמואל יהודה געשטעטנער שליט"א,
אשר כבר אtamchi גברא בחיבורו הקודם מחוז איש
חידושים וביאורים נחמדים.

ועתה עליה בקדוש לחבר ספר יקר הערך "תורת
אמך", אשר בו יורד לבאר בחריפות ובבקיאות
נפלא חומר העניין של לימוד תורה לבנות מצד
ההלה. וברבבי פתיחה הנකוב בשם "מוסר
אביך", שם ביאר חומר העניין גם מצד מסורת
אבותינו ורבבותינו.

והיות שהחבר נפרץ לאחורה אףלו בבתיו חינוך
החרדיים ללימוד עמהן חומש עם פירש"י
ז"ל בהיתרים שונים. וכבר האיר עינינו מון הקופה"ט
רשכבה"ג מון מסאטמאר זצוק"ל ז"ע ועכ"א בספרו
הקדוש וויאל משה אמר ג', שדבר זה אסור גמור,
ומי יבא אחר המלך, וחלילה לשלה יד בחונך בנות
ישראל, לשנות מדריכי אבותינו ורכותינו ולפרוץ
גבויים שנבלו הראשונים כמלאים שכדבריהם נגħali ash, והו' והיר בנהħtan שלא תכה, ומן השם זיכו
להרה"ג המחבר שליט"א לבירר מקוּחו של צדי.

שלום קרויו

אב"ד דק"ק אודוואר

כעת הרב בכוחם"ד בית ישע'

מה"ס שות דברי שלום ד"ה ושאר ספרים ע"ח וסוגיות

במ"ד, יומ' א' לספר ונחשב לכם תרומותכם תשנ"ג לפ"ק
הן כבר יידי מחותני והיק הרב הנadol בתורה וביראה,
חו"ב טובא, אוצער בלום מעין המתגבר וכו', כשת'ת
מו"ה אברהם שמואל יהודה געתשעטנער שליט"א,
מה"ס מהוה איש.

ועתה מוכן להוציא חיבור נאה "תורת אמק" על עניין
איסור לימוד תורה לנשים, וירד לעמכו של
הלכה ממוקוד הראשונים ועד آخرן שבאחרונים -
בסידור נאה השווה לכל נפש - לבאר דיסור גמור הוא
לلمוד עמיה פירש"ז ו"ל עה"ת. וננהתי מאד מכל
דבריו, וכודאי דיש למנווע מזה בין מצד ההלכה ובין מצד
מסורת אבותינו ורבותינו ז"ל.

ובמעשיו בספר הראשון כך בספר השני, ובתו אני
כ"י גם רבני נדלים ולומדי תורה ישמחו
בספר היק הוה שכנים באוצרו של תורה, ואין צויר
להסתמחי, אמן כדי למלאות בקשו באתי בשורות
אלו לכבוד האי צורבא מרבען להסכים שייפיז ספרו
בעולם התורה ויתענגנו בו ואוי להעלתו על שולחן רבנן
ותלמידיהם.

הכו"ח בברכה והצלחה כאונה"ט ונפש יידי מחותנו
שלום קרויו אברך"ק אודוואר

וכדי להראות כי עיינתי בספריו, ולא אבוא בידים וקנית
אצין מה שעלה כתה במחשבת... [א"ה; דברי
הרה"ג שליט"א מובא בח"א במקומו באות קט"ז, עי"ש]

והשי"ת יוכינו גם בתחום נסיונות הדור לראות דורות

צדקינו בב"א

נקם ביד, מפקד 5007

ע"ז באעה"ח חודש תמוז תשנ"ג

הק' חנינה אברהם ליטנער

למען תהאות שיעינתי בדבריו רשותי איזה הערות. [א"ה; הערות הרה"ג שליט"א מובאים בח"א בתחום הספר
במקום, ראה אותן; כ"ה וכ"ט]

חנינה אברהם ליטנער

מ. אב"ד דק"ע במאנטוועידעא י"צ

וכעת רב דקהל בנין דוד בברוקליין י"צ

במ"ד

כבר אהמי נברא הרה"ח חריף ובקי טובא משנתו זך
ונקי, מה"ז אברהם שמואל יהודה געתשעטנער
שליט"א בספריו מהוה איש אשר בו הראה כחו בלבון
הילכתא.

ובעת אתה ואיתוי מתניתא בידיה חיבור בשם "תורת
אמך" המוסדר על בירור הלכה דכל המלמד את
בתו תורה כאלו מלמדה חפלות (משנה סוטה ב). וכל
המסתעף מזה, וקיים ובירור וליבן כשמלה דברי הפסוקים
ראשונים ואחרונים עד דבריו הנדולים שבדורותינו, מהם
אשר כבר הם בארץ החיים ז"ל, ולהבלח"ח אשר אתנו
היום שליט"א, ולא נראה עדין בכושם חזות בHALCA זו.

ולhalbך למעשה ודאי צדקו דבריו, אכן שם הותר
ללמוד חושבע"פ לנשים, ופירש"ז על החומר
ודאי הוא בכלל.

� עוד הוסיף פתיחה בשם "מוסר אביך", שבו בירר
דגם מצד מסורת ורבותינו לא נכוון הרבה. ואין
שם טעם והגינוי להניגן דבר זה בהבחתי חינוך שנוסדו
ע"ז שאירית הפליטה שנשארו אחר החורבן הנורא,
ורבותיהם וזה שלשים שנה לערך העמידו דורות אמהות
כשרות בישראל לשם ולהתפארת בעלי למדורים אלו, וכבר
הרעיש ע"ז כ"ק אדרמור מסאטמאר זצ"ל בספריו ויואל
משה וכותב שם (במאמר לשון הקודש סוף אות מ"ח),
שהוא מכשול גדול, וכל מי שבירדו לתקן מחוויב לעשויות
כל מצדקי.

ולא נשאר לי אלא לשופך שיש לפני יוצר כל בתפלה
לענין שדבריו יעשו פירות, והמנחים ואבות הילדות
מוראי עלה על ראשם מדברי חז"ל כאלו מלמדה תיפלה

נתן געתםעטנער

אב"ק קריית אגדות ישראל

ור"מ מתיבתא "פנימאות"

בני - ברק

בسم"ד קריית אגנו"י בני - ברק, א' שלח שנה תשנ"ג לפ"ק
חויטי איש מהיר במלאתו מלאכת שמים לפני מלכי רבן
תיזצב, ה"ה אהובו ש"ב הרב הנadol בתורה חריף ובקי
חרוץ ושנון מוכתר בנימוסין מוה"ר אברהם שמואל יהודא
געשטעטנער שליט"א מיקורי העיר מאנטז'ץ - אשר הנה
ברוחו התהורה ספר "תורת אמרך", בו ביאר דיני איסור תלמוד
תורה לנשים מקורות הש"ס ראשונים ואחרונים ז"ל.

וביעוני בעלי התהורה וכחחו לדעת מרבית שקדתו בעין הלכה
זו בחrifות ובקיות בטוב טעם ודעת, ומאו ידעתי את
האיש ואת שיחו בהיות לו לפני פחון פה בהלכה, וכבר
אתמי גברא בספרו מהות איש, בו נתבארו כמה הלוות
גדולות בשל צח וישראל.

ולזאת אף ידי תכוון עמו לברכו שעוזרו הש"ת להפין מעני
הכמתו חזה מתוק הרבתה הדעת, והוא רעווא
שדרבו יעשה רושם לעורר את הלבבות לתקון מה שטעון
תיקון, להעמידה הדת על תלה ולחזרה עטרה לישנה, וכבות
הרבים תלויות בו.

הכו"ח למן כבוד התורה ושוקרייה

נתן געתםעטנער

פרק ביד. מס' 5007

ולאות עוני בהני מייל' מעלייתא, רשותי הערה על הגליון, [א"ה;
הערה הרה"ג שליט"א נדפס (מ"ל, לומ' קל"ט), ע"ש].

ובכל והעבור מימרא אתה שלא למסור לה וא"א להתחכם על
דבריו חז"ל, ובוודאי ראו גודל ההיקום ומוי יודע יותר מהם. סיטים שם;
האמינו לדברי הכתמים, ומה שאמרו חז"ל בהחלתו הוא כן בכל הדורות, כי אין לנו רק התורה הזאת שהברינו הראשונים וכו', והן
קבעות וקיימות לעד ולעולם עולם, עללה"ק שם.

ומי יבא אחרי המלך כק"ד ז"ע אשר חשף וروع עוזו, הן הן גבירותויו, שאחרי השואה האומה הקים בת הינוך לבנות בארץ ציה
ושמהה במדינה קשה ומשבשת בגנות, וממש מסר נשוא לכבודן וליסידן ע"פ מסורת הדורות הקודמים בלי שניוי ז"ו כ"ש, ומספר
נפשו למונע בנות ישראל ולהרחקם כמתוח קשת מנימוטי העכ"ם ולהפרשים מלגנווע בספרי מורים הטמאים ונקריאת ביכל
וציטונגגען שדרבן ליצאת ולהזיק והם מחללים בלבות הרכים כארים של עכני, ובנה להן גדר מוה וגדר מוה, חומה גבורה ובצורה
להציגים משפטם היהודים ומורם העולם, ויצא מבען בעולם וצאוות צונעות כ"י, וע"פ הוראותיו
נתיסדו בת הינוך כשרים ברחבי חבל ומהם יתר פינה לבנות את בית ישראל ולהעמיד דורות כשרים ונאמנים בדרבי אבותינו
ורבותינו.

ומדי דברנו בעניין הינוך הבנות, ראוי ונכון להזכיר מלהשתמש ומלבדך כלל ועיקר בשפה הטמאה עברית שבדו להם המינים. וכאשר
צוהו בכורcia בא"ק ז"ע במאמר הנ"ל על הטומאה הנורא שמנוח בזה, ובוודאי מוטל על מנהלי בת הינוך לעמוד על המשמר
לכלתי תה המשיחית לבא, וכל יראה וכל ימצא בכבי ישראל הכתמים המצפאים ומלהגיים בשפת עברית שנטיסדה לשם מינות, והוא
אתה מיסודות מלכות המינות שהקימו בא"י ירחם.

ולזאת אף ידי היכון עם הרב המתברר שליט"א, וחוויה לה שוכה לבר מקהו של צדיק, ותקותינו שיתקלו הדרבים וייעשו רושם. ולא
יעשה כן במקומות ובכבי ישראל הכתמים לשנות גדרן של קמאי הראשונים כמלאכיהם. והש"ת יהיה בעורו לעסוק בתורה מותך
הרחבת הדעת ולהרחב גבולי הקדושה עדי נוכה בהרמת קרן התורה וישראל בכאית גוא"ץ בכ"א.

הה' משה טיימטלביבים

משה טיימטלביבים

אב"ק סאטמאדר

ברוקלני ג. י. יצ"ז

ב"ה, ב' לסדר והדבר אשר צוה ה/ תשנ"ג לפ"ק

הובא לפני תכרייך כתבים, נקוב בשם "תורת אמרך", מעשי ידי
אומן גבר חכם בעז, ה"ה הרה"ג חריף ובקי טובא מוי"ט
מוח"ר אברהם שמואל יהודא געתםעטנער שליט"א, וכו'
בירור הלכה מופיע על דיני ונדרי איסור ת"ה לנשים, כולל ווורד
לעמeka של הלכה ומעלה בידיו מרגניאה טבא, לעשוות כוונות
למלאת שמים, ולהוכיח מש"ס ופוסקים שככל היסודות והגדירים
שהציבו והעמדו אבותינו ורבותינו ה"ק ז"ע בדרבי חינוך
הבנות, יסודותם בהררי קודש ומקרים טהור מדברי הש"ס
והפוסקים וכל דרכיהם כנהל' אש אחת מהנה לא נעדרה ואין
לשנות מהם אפילו זיו כ"ש והפorsch מהם כפורה מן החיים.

ודבר טוב עשה בעמו בדורו החלש זה לסחות פיות הבאים
לשנות גדרי בת הינוך לבנות ולהנהיג לימוד תורה
לנשים, חדשם מקרוב באו לא שעורום אבותינו, ובונים במא
על עצם להמציא היתרים בדוחים בהבל' שא, ומוי רוחיב עז
בנפשו לנגע בחינוך בנות ישראל הקשרות ולשנות מסורת
אבות.

ואരיה שאג מי לא יירא, ה"ה ב"ק מון דורו הנה"ק ז"ע בספרו
ויאאל משה מאמר לש"ק, שבירר כשמלה הלכה זו,
והעליה כל פרטיו הרינויים של חינוך הבנות, וכחוב שם; זה וראי
שצורך והורות תורה שלא ללימודם עם הבנות מה שאמרו חז"ל
ואיפסק להלכה ברמב"ם וטור ש"ע ב"ל חולק, והביא ראייה על
חומר הענן מש"ס סוטה דף כ"א בעובדא דר"א והאי מטרוניתא,
וסיים שם; וחווין מוה שא"א להקל בשום אופן אף במימרא אחת
ללימודו עמה מה שאמרו חכ"ל, ו"א הפסיד הון רב לבנו עבורה זה
דברי חז"ל, ובוודאי ראו גודל ההיקום ומוי יודע יותר מהם. סיטים שם;
האמינו לדברי הכתמים, ומה שאמרו חז"ל בהחלתו הוא כן בכל הדורות
קבעות וקיימות לעד ולעולם עולם, עללה"ק שם.

ומי יבא אחרי המלך כק"ד ז"ע אשר חשף וروع עוזו, הן הן גבירותויו, שאחרי השואה האומה הקים בת הינוך לבנות בארץ ציה
ושמהה במדינה קשה ומשבשת בגנות, וממש מסר נשוא לכבודן וליסידן ע"פ מסורת הדורות הקודמים בלי שניוי ז"ו כ"ש, ומספר
נפשו למונע בנות ישראל ולהרחקם כמתוח קשת מנימוטי העכ"ם ולהפרשים מלגנווע בספרי מורים הטמאים ונקריאת ביכל
וציטונגגען שדרבן ליצאת ולהזיק והם מחללים בלבות הרכים כארים של עכני, ובנה להן גדר מוה וגדר מוה, חומה גבורה ובצורה
להציגים משפטם היהודים ומורם העולם, ויצא מבען בעולם וצאוות צונעות כ"י, וע"פ הוראותיו
נתיסדו בת הינוך כשרים ברחבי חבל ומהם יתר פינה לבנות את בית ישראל ולהעמיד דורות כשרים ונאמנים בדרבי אבותינו
ורבותינו.

ומדי דברנו בעניין הינוך הבנות, ראוי ונכון להזכיר מלהשתמש ומלבדך כלל ועיקר בשפה הטמאה עברית שבדו להם המינים. וכאשר
צוהו בכורcia בא"ק ז"ע במאמר הנ"ל על הטומאה הנורא שמנוח בזה, ובוודאי מוטל על מנהלי בת הינוך לעמוד על המשמר
לכלתי תה המשיחית לבא, וכל יראה וכל ימצא בכבי ישראל הכתמים המצפאים ומלהגיים בשפת עברית שנטיסדה לשם מינות, והוא
אתה מיסודות מלכות המינות שהקימו בא"י ירחם.

ולזאת אף ידי היכון עם הרב המתברר שליט"א, וחוויה לה שוכה לבר מקהו של צדיק, ותקותינו שיתקלו הדרבים וייעשו רושם. ולא
יעשה כן במקומות ובכבי ישראל הכתמים לשנות גדרן של קמאי הראשונים כמלאכיהם. והש"ת יהיה בעורו לעסוק בתורה מותך
הרחבת הדעת ולהרחב גבולי הקדושה עדי נוכה בהרמת קרן התורה וישראל בכאית גוא"ץ בכ"א.

שרגא פיוויש שנעבעאלג

ר"מ פק"ק לונדון י"ז

נסדר ומורל; שית פתרו זטמא ב"ח עד"ח ש"ע. פתחה זטמא השלים על הלכת נדה וטבלות. פתרו שערום על הלכת ערוביין. ברכת הפסח על הולכות פטה. בית פנחים על שיש ב"ח, ועל חתורה. באר מים היוים ביאורים על פירש"ז עוז"ת גית, עם העורות שרוגה המתואר. וספר פתחה זטמא, עם קנטוט שרגא המארה, הל' נט"י – והל' סוכת. ושיטה שרוגה זטמא, עד"ח ש"ע – חית. עץ דיס – על חתמת הדרכוק.

ב"ה, אור ליום ה' לסדר להורות לפניו (וינש) תשנה' לפ"ק, מה לונדון י"ז

ראיתי הספר "תורת אמק" מעשה ידי אומן מומחה גדול, שבא לבאר בקביאות נפלא וכסדר נכון, בטוב טעם ועת הלכת גדוות, האיסור לימוד תורה לששים, מקור ה"ש" ומדרשים, ראשונים ואחרונים אשר מפיהם אנו חיים, וכבר נדרפס ח"א עם הסכמו מגנו זצקי דורנו שלטמ"א.

ובעת רוצה להמשיך ולהல' חלק שני, ה"ה הרב הנadol בתורה וביראה מורה"ר אברהם שמואל יהודה געתשעטגער שלטמ"א, תושב חשוב בעיר מונס' אה"ב, בעהמ"ח ספר "מוחה איש", ואעפ"י שמחתרנים ממעשה ידיו למד בהתמודה רכה באחכמת תורה, עד שוכוה לחדר ולbaar הלכות, וראוי לברכה שיזכה להמשיך להנידול תורה ולהדרירה בהרחבת הדעת, נפשו וכנפש המצפה לרחמי שמיים כל היום.

שרגא פיוויש שנעבעאלג

ג'ב. בודאי הני מסכים שדפס החשוב מספרי יש"ת שרה"מ (ח"ד סי' כ"ז), בענין איסור לימוד תורה עם נשים.

הנ"ל

[אה: חשבות הרה"ג שלטמ"א יובא אה"ה במקומו בח"ג].

נקב' ניד, מפק 5007

זולת בדור האחרון כמו אויה עסקים יוסדו אחר ספר, אשר באמות מובה עשו ליסוד בית חינוך לבנות, כי בדור האחרון נחלש כה החינוך מhabתם, כי רום העולם השפע דעות שונות – ומדובר במס' אנשי נאמנים לה' ולתורתו הקדושה, האם אין די במה שהתיירו הפסוקים ללימוד הלכות פסוקות בלי פלפלת כ"ש – דברים שצרכין לדעת, שדברים אלו חוכבה להן וכן מוסר ומדות טובות, וככה תנ hingevo כל בית ישראל בכל הדורות.

וכי אפשר על דבר נдол כזה – לסמוך על מאמריהם הנאמרים מפה לאוזן; שזה הנдол אמר בר' וזה הנдол אמר ברך, חלא אלו הגדולים – אם נתגנגל לפניים שאללה קטנה מבכי ערך זה – עמדו וביררו הדברים ע"ש' שאלות ותשובות, ויסוד נдол כלה אשר כל בית ישראל נשען עליו – כי חינוך הבנות הוא אחד מסודי אומתינו הקדושה כי בוה תלייל כל הדורות העתידים – לא מצאו להובחה לבא וללמוד אותן בינה; כי בדור הזה אין חכמה ואין בונה ואין עצה – רוק ח"ז לילך נגד עצה ח"ל מה שאמרו ברוח קדש.

ומעת מן הגדולים הנשאים אחר חורבן האיים הריעשו עולם ע"ז, גם אחד המยอด ה"ה הגה"ק רשבכה"ג מסאטמאר מון מר"י ט"ב ז"ע, וולק אחד מספרו הקדוש ואלו משה – אשר כתבו בעצמו כת"ק – הקדיש לבורר טעות דמוכחה זהה – ושאיסור הנורא במקומו עומר, ועמדו או כל הגדולים לימינו – וככה הנהיגו בבעלי חינוך ליטוי – ובאייה כת.

ומה שהתחילה לבכל עbor פירוש רשי" – שהוא רק כמו תורה שבחכוב בכיאור – וישאן איסור ע"ז וולת מנהג, אם כי אפילו מנהג קל בראשונים – אין בכחוינו לבטל – מבואר בכל דברי הפסוקים, אבל טעות נдол טעו, כי כבר החליטן, שפירוש רשי" שעוזא מלא מדרשות חול – ושזהו יסוד פירושו זול; לקשר תושבע"פ עם תושב"כ, וכמה ראשונים אמרו והעירו שזו דרכו, א"כ מי הוא שיאמר אחרת, וככה החליט מון זול בספרו הבהיר הנ"ל ספק, וככה הנהיגו כל בית ישראל מועלם, והרוצה לשנות עליו להביא ראייה מגודלי הראשונים והאחרונים.

ע"ב יפה עשה כמ"ע בספריו היקר הנ"ל – לבורר שלא נמצא בשום פסק ומקורו מוסכם אופין יותר, וההוספה עbor פירוש" – עם הראות המוכרחות והחוקים שהוא האמת – וישאן לבנות על שמותו שוא וככל.

ואם מי שהוא יעדנו [אה: כונתו על הר"ח פלאהר, ראה בפנים סי' ז, פעלס ד', לות ג'] ויאמרו; שיש איזה מאמר ופלטה פה ממון הגה"ק הנ"ל – אשר ב"ה לא זה ידי מוחך ידו – וערוריו אותו על כל תרתי חיבורו הקירוש ררביה בעזים מפה אל פה, ובורר אצלי שיאן לנוקט שום איזה נטיה קלה מכל מה שבירור בספרה"ק – אשר כתוב במס'ג' מיש, וזה דעתו בעלי ספק עד רגע אחרונה, ובטלין ומבותלן כל המאמרים בניגוד לו. ואם נפרץ הענן הוה הרבה בע"ה – אין להחפעל מב"ז, כי עליינו לעמוד ולבורר את האמת לאמיתו – והשומע ישמע.

נתן יוסף מיזעלם

נתן יוסף מיזעלם

אב"ד ור"ט

דקלה ומתייבתא אבני שלמה, מאנסי נ. ג.

מ' אב"ד דקלה יטב לב, לאנדאן י"ז

א"ב יידי הרה"ג חבר וחבורים מוחכמים, דולה ומשקה מהתורתן של הראשונים ללמד בינה לאחרונים, ה"ה איש מורה מעם, מורה"ר אברם שמואל יהודה געתשעטגער שליטמ"א.

בمعنى על הקונטרס אשר נודע לברור האמור ללמד לנשים דברי רשי" כפירוש על חומשי, כי הוא תושבע"פ ממש, נסף על הספר תורה אמר, שembr בכל האיסור ללמד נשים תושבע"פ, שהוא המוסכם מקור מוצא דבריו חז"ל – עד כל הפסוקים ראשונים ואחרונים – בלי שום חולק או מורה איזה הוראות יותר.

אם כי ספר כהו א"צ הסכמה, כי הוא דבר המעמיד ומברר מקרים של הצדיקים הקודמים, שכולם לא רצו לנgeo בגבול אשר נבלו הראשונים בנהלה אבותינו, וההילטו ביסוד חוק כי המלמד את בתו תורה כאלו מלמדת תלמידות.

כפי מי אשר לא ירא לנgeo בשמו את דברי האלה והברית הזאת, להתברך בלבדו לאמר, כי אדרבא – וזה הוא אשר ירפא את בית ישראל אליו הנשים – ליראת השם ולהקדים דורות נאמנים לה' ולתורתו הקדושה, האם אין די במה שהתיירו הפסוקים ללימוד הלכות פסוקות בלי פלפלת כ"ש – דברים שצרכין לדעת, שדברים אלו חוכבה להן וכן מוסר ומדות טובות, וככה תנ hingevo כל בית ישראל בכל הדורות.

זולת בדור האחרון כמו אויה עסקים יוסדו אחר ספר, אשר באמות מובה עשו ליסוד בית חינוך לבנות, כי בדור האחרון נחלש כה החינוך מhabתם, כי רום העולם השפע דעות שונות – ומדובר במס' אנשי נאמנים לה' ולתורתו הקדושה, האם אין די במה שהתיירו הפסוקים ללימוד הלכות פסוקות בלי פלפלת כ"ש – דברים שצרכין לדעת, שדברים אלו חוכבה להן וכן מוסר ומדות טובות, וככה תנ hingevo כל בית ישראל בכל הדורות.

וע"ז באתי עזה, כ"ב שבט תשנ"ד לפ"ק

শ্মোאל הלוּי וואונֶר

רב אב"ד ר' רם

וורון מאיר, בני - ברק

ב"ה, יום ג' פ' מ"מ בין המעצרים תשנ"ג לפ"ק

ראה ראייתי מה שכתב בכבוד ה"ג ירא ושלם מבקש
אמת בנש"ק ר' אברהם שמואל יהודה
געשטעטנער שליט"א מעיר מונסי בספרו "תורת
אמך" והוא משא ומתן להלכה בעניין איסור למוד
התורה לנשים, ויפה עשה בעטו עט סופרים לבור
הויטב את האמור ואת המותר בזה, וכל יסודותיו
בהרוי קודש, דבריו ח"ל ראשונים ואחרונים.

ובבר ביארתי בעניין הלכה זו מיסודה בשבט הלוּי
ח"ז סי' ק"ג*, ומהוותי עמוס מادر לא אוכל
לעבור על ספרי הלכה המבוקשים המכמה, אבל היה
שהמחבר הזה מוחזק לת"ח וצדיק במעשהיו, חזקה
שאינו מוציא מתחת ידו רק דברים מתקונים, ונראה
מאדר מזוק דבריו שביל בולו לשם שם שמי להעמיד
נדרי ח"ל ורבותינו בזה על תלם, וד"ז ראיי מאדר
לשbeta, ומבחן"ב שדבריו נאמרו בהשבל ורעת,
ובודאי אילא בזה זכות הרבים.

ע"ז בעה"ח מצפה לרוחמי ה'

শ্মোאל הלוּי וואונֶר

פנק ניד. מס' 5007

*[א"ה; תשובה זו מהר"ג שליט"א - בכיוור חולקו
דין שבאים זה, ופסק דיןנו, דאסור למדם
פירשי" עה"ת - בצירוף תוכחת מגולה על פירצה זו
- שכח בזה"; וידעת שרוב בתוי ספר לבנות
ברורינו אין עומדים בזה, ומפריזים על המידה ונגד
הלכה, ובבר אמרתי פעמי למבחן הדגול הרבני
צדיק במעשהיו ר' אברהם יוסף ואלף צללה"ה, כי
התורה היא נצחית, ואם אמרו במלמדים תפלות בן הוא בכל הדורות..., ודבר פשוט שהריעותא של כלו
מלמדים תפלות הצמח בין מוקדם לבין מאוחר, וד"ת וגירותם לא ישנה לעולם, עכ"ל. - כל לשונו במילואו
נדפס בספרינו ח"א (ענף נ"א), וגם הוכחה תשובה זו בספרינו שם - לעניין בירור פרטיה הלכה זו - פעמים
מספר, וע"ע בחלק הנקחי (ב"לקט", סי' מ"ה), שהעתקנו תשובה נוספת מהר"ג שליט"א (מוש"ת שבט הלוּי
ח"ח, י"ד סי' ר"א) בעניין זה, ודבריו הובאו פעמים מספר גם בחלק הנקחי, (ראה ב"פתח הספרים", ע"ש).

משולם פיש סג"ל לאווי

אבדק טאהש

רחוב בית הלוּי 9 קריית טאהש, קאננדא

כפ"ר

הנה איקלע לאטרן הרה"ח צמ"ס חוב"ט כ"ה מוה"ר
아버יהם שמואל יהודה געשטעטנער
שליט"א, ותלמודו בידו תכרייך כתבים בשם "תורת
אמך" יכונה, אשר בו ביאר ערך וליקט בעמיר
גורנה בעניין איסור תלמוד תורה לבית יעקב אלו
הנשים, מקור טהור ש"ס ופוסקים הראשונים
ואחרונים - אשר מפיהם ומפי כתבם אנו חיים -
ומאריך בחומר העניין של לימוד התורה לבנות גם
מפי המסורת.

ובן הוא מנהג אבותינו ורבותינו הקדושים בידינו,
וכל המשנה ידו על התהנתנה, ולモתר להרבות
בשבה המגייע לכתחמים הללו. והנה אין דרכי לבוא
בנסיבות, אמנים דבריהם של מאורי הדורות אינם
צראים להסכמתו.

והנני בזה לברכו שיזכה להפיין מעינותיהם החוצה,
ובודאי יקבלו ספרו הדין בכל תפוצות ישראל
להאר העינים והלבבות. וה' יرحم על פלייתינו
ויזאינו מאפילה לאורה ומשעבוד לנאהלה בהגלו
לעינינו אורו של מישיח הבahir, והימים האלה יתהפכו
לשון ולשמחה השטה בעגלא ובזמן קרייב בב"א.

**בעה"ח כ' לחודש תמוז תשנ"ג לפ"ק, פה קריית
טהש, קאננדא תע"א.**

המצפה לישועת ה' הקרויה

משולם פיש סג"ל

התורה היא נצחית, ואם אמרו במלמדים תפלות בן הוא בכל הדורות..., ודבר פשוט שהריעותא של כלו
מלמדים תפלות הצמח בין מוקדם לבין מאוחר, וד"ת וגירותם לא ישנה לעולם, עכ"ל. - כל לשונו במילואו
נדפס בספרינו ח"א (ענף נ"א), וגם הוכחה תשובה זו בספרינו שם - לעניין בירור פרטיה הלכה זו - פעמים
מספר, וע"ע בחלק הנקחי (ב"לקט", סי' מ"ה), שהעתקנו תשובה נוספת מהר"ג שליט"א (מוש"ת שבט הלוּי
ח"ח, י"ד סי' ר"א) בעניין זה, ודבריו הובאו פעמים מספר גם בחלק הנקחי, (ראה ב"פתח הספרים", ע"ש).

ישראל חיים מנשה פרידמן

דומ"ץ דקהל יטב לב דסאטמאר
ברוקליין, נ. י. י"א

אפרים פישל הערשקאויטש

אב"ד דק"ק האלין יע"א
כעת בברוקליין נ. י.

בעזה"

כבר איתמחי גברא ה"ה הרה"ג בתו"י ח"ב בחד"ת
וכו' כמה"ר אברהם שמואל יהודה
געשטעטנער שליט"א בספרו מהזה איש אשר
בו הראה רב כוחו וחילו לאורייתא באסוקי שמעתתא
אליכא דהלהכתא, ונתקבל לרצון אצל הגוי תורה
ודורשיה.

פרק נ"ד. פנק 5007

ובעת בא בידים שנויות מד"ס בתכרייך כתבים הנקרוא
"תורת אמד" אשר בו מביר לארכה ולרחבה
האיסור של לימוד תורה לנשים, אשר מקורה בש"ס
ממ' סוטה דף כ' ובשו"ע יוד' סי' רמ"ו, וביר להלכה
זו בעמקות בחrifות ובקיאות מש"ס ופוסקים
ראשונים ואחרונים בטוטו"ד. ובאמת דבריו א"צ
הסכמה, כי מי יבוא אחר המלך מאן מלכי רבן ה"ה
רבינו הגאה"ק רשבכה"ג מראן בעל וויאל משה ז"ע,
שבירר בארכיות בספרה הק' ח"ג האיסור החמור בוה
ושהוּא מכשול גדול.

ובכל הדורות היה זה לדבר פשוט לאיסור, ולא עלה
על דעת שום אדם לפkap בזה, ובפרט לשנות
ח"ו מהלכה הפטoka בש"ע וכל הפוסקים, רק
לאחרונה התחלו לזלול בזה וחשבו זאת לחומרא
בעולם. ע"כ יפה עשה כתהדר"ג שבירר בספר
הפוסקים ראשונים ואחרונים בדברים ברורים שהוא
איסור גמור. וגם מצד "מסורת האבות" בדורות שלפניו עד דורינו זה שנחנו לאיסור. וצאי לך בעקביו העזן,

. ז"ע

ובזכות זה נוכה לדורות ישרים ומברכים ולראות בכיאת גואל צדק ב מהרה
בימינו Amen.

כו"ח למען גודל חשיבות העניין, ט"ז לך' תמו תשנ"ג לפ"ק

ישראל חיים מנשה פרידמן

בעזה"

אוקיר אנוש מפו וארכמנונים, ה"ה הרב הנadol
בתורה ויראה טהורה, עורך מערכות גדולות,
משנתו צח ונקי, חמר חdet ועתיק, מעוז ומגDEL,
מה"ר אברהם שמואל יהודה געשטעטנער
שליט"א, יושב בשבת תחכמוני בעיר מאנסי יצ"ז.

אשר כבר מבדון שמעתתיה בכ"י מדרשו בספרו
אשר חיבר, נקוב בשמו מהזה איש, וכו'
חידושים וביאורים בעניינים שונים, בירור ולייבור בכמה
הלוותות שונות.

ובעת בא בכפלים לתושיה, וחיבור ספר נחמד בשם
"תורת אמד", לבאר כל חמירא בעניין איסור
תלמוד תורה לנשים, בחכמה ובתבונה וברעת. ויש
לחוסיפ... [א"ה; הערת הרה"ג שליט"א; דלפי דבריו הר"ד
אביגדור - אתייא דאיסור למדור תורה לנשים הוא
מדאורייתא - הרפסנו בפניהם בח"א במקומו (אות קפ"י),
וע"ע בח"ז (סי' א, הערת ט) עי"ש]. והשי"ת יהא
בעורו שיזכה עוד לעמוד על המשמר ולהגדיל תורה
ולהאדירה עד עמוד הכהן לאורם בכ"א

הכו"ח ב' קrho תשנ"ג לפ"ק, ברוקליין יע"א

אפרים פישל הערשקאויטש

"איסור גמור". וגם מצד "מסורת האבות" בדורות שלפניו עד דורינו זה שנחנו לאיסור. וחלילה לנו לשנות זיו כ"ש מדרכי אבותינו ורבותה"ק ז"ע.

יְהוֹקָאֵל רַאֲתָה

אבד"ק קארלסברג

בארה פארק, ברוקלין נ. י. י"א

בעזה"י לסדר את חקת התורה תשנ"ג

הן הובא לפני ספרא וסיפא הנקרה "תורת אמר", מוסוד לבאר דין איסור תלמוד תורה לנשים עפ"י יסורי שם והפוסקים, כאשר הצטי בו ראיتي שהר' מ שליט"א דלה לנו בכה מימה של תורה מבורות עמוקים עולה וורד בדברי הש"ס והפוסקים הראשונים ואחרונים להראות תקפה ונברתה של הלכה הללו אשר העולם מזולין בה אשר נחשב בעיניהם ורק למדת חסידות, ובאמת הלכה הללו דאיסור ת"ת לנשים הוא מקורו מים חיים בדברי הש"ס בממ' סוטה, ובכעה רביותינו ראשונים כמלאים להלכה בחוץ חיבוריהם התהווים.

והוא תורה שלימה בלי שום שינוי, והוא בכלל שואת התורה לא תהא מוחלפת בשום מקום ושום זמן, וכל מחשבה העולה בדעת לחשוב של איזה שינוי לפי המקום והזמן בהלכה מההלךות הקבועות בדברי רוז"ל הוא בכלל מחשבת חוץ ופיגול שפוגל בהן מחשבות הנל" בקדושים, וח"ז מלחשוב מחשבות הנל' לגורום איזה פסול בקדשי ה', שהוא דברי רוז"ל הראשונים כמלאים. ובאמת כבר הרים כספר קולו עמוד האש גחלת ישראל מרן קוה"ק גאנן ישראל בעל וויאל משה ח"ג אש שחורה ע"ג אש לבנה בזוקון דנורא ובעורין דאסא.

אולם מני או נתרכה הלכה הללו עד שקול שבר בת עמי נשמע באזניינו שהחילה לו לול בזה גם בכתי חינוך החרדיות. לכן מה מאד ראוי לשבח מעשה החיבור הנוכחי אשר יש בו עכודה תמה ונכירה הלכתא ניבתא עפ"י יסודי הפוסקים, וגם מסקל בה כל הטענות ומונעות אשר השטן ואומות העולם מונין בה את ישראל, ובו יגדור פירצה ויוחק בדקה של הלכה הללו, ואקויה בעזה"ית שכל המיעין בחיבור הנוכחי במישור יעד משינתו ושגויותיו ויהיא חור לידע רוז"ל לילך בדרבי מישרים.

והשי"ת יגדור פרצות עמו בית ישראל, ולא ישמע עוד שום שור וsharp בכרם ישראל ובמהרה נזכה לראות בנחתת ציון וירושלים אמן ואמן

נקף נ"ז, מס' 5007 בעתרת הק' יְהוֹקָאֵל רַאֲתָה

[א"ה; ראיית הרה"ג שליט"א על האיסור למדן פירש"י מובא בח"א (אות ע"ז). ובכח"ז ב"לקט" (אות נ"ג)]

מנשה הקטן

אבד"ק אונגוואר ור"מ דישיבת "בית שערום"
ברוקלין, נ. י.

בשם' ב' תמו לסדר באර חפורה שרים התשנ"ג, בנ"י צו"א.

הן איקלע לאחרן האי צורב עוסק בחוקי חורב האברך כמשנתו ברקאי אלקי אברהם בעזרו הרה"ג כשבית אברהם שמואל יהודה געתשעטנעדר שליט"א, וכבודו הכרך כתבים כתבי תורה מזה ומזה הם כתובים ליקוטים, חידושים, וביאורים, ובשםם יקbam "תורת אמר", ובו הוא מאיריך ומפלפל בענין לימוד התורה לבנות ע"פ תורתינו הקדושה, ומה שモתר ומה שאסור וגם מה שיכולים בעצם ללמד, ודבר טוב עשה שלקט מכמה ספרים המדברים בזה, וצין מראה מקומות עליהם בכדי מי שרוצה לעמוד על

מקור הדברים יכול לבא אל העין.

ועיניתי קצת בדבריו לפי מיעוט הפנוי, וראייתו שמלפל אל השערת, ובאחריות בדרך לומדי תורה היורדים לדבר ה', ובקש ממני הסכמה, ובאמת כי אין צורך להסכמה, כי כבר יש לו הסכבות על ספרו הראשון אשר חיבר ספר מהזה איש, ות"ח כל זמן שמקויניט דעתם מתיישבת עליהם, מ"מ הנני נתן הסכמתו שידפים ספר זה, והنم כי להלכה לא עברתי על הכל שואל להגיד פסק הלכה, עכ"פ דבר טוב עשה לעורר הלכבות של יראי ה', והנני מבקש מלומדי תורה לקנות הספר ולעין בדברים הנוגעים ברומו של עולם.

ואל המחבר גני בברכה י"ר שיזכה להרבות תורה ולקיים בפרט שהוא בבחינת נהנה מינוי כפי שהוא גדול מיר"ש, יtan ה' ויתקיימו בו זה וזה תורה ונודלה וישמעו רוחקים ויבאו ויתנו לו כתר תורה

כעתירת ידיו המדבר לכבוד התורה ולומדרה בלבד ונפש.

מנשה הקטן

[א"ה; דברי הרה"ג שליט"א מספרו בענין זה נזכרים בספרינו ח"א, (באותיות; ע"ה, קפ"ז, ר' ר"ד, ר"ה, ר"ד). ותשובתו בהלכה זו הוועתק שם (בענף נ'). ובכח"ז הובאו דבריו בהלכה זו פעמים מספר. וב"לקט" (אות מ"ג), וראה ב"פתח הספרים", עי"ש]

קטעים מספר אורות צדיקים הנובעים מהרמב"ם ורבינו יונה המשמשים כמנדל אור במכות החושך בפול ומכוול השורר בימינו

א. ציריך להרחק במידה זאת, שלא יהיה עניו ונכנע לפני הרשעים.., ואם יש יכולת בידו ינקום מהרשעים לכבוד השם ויחוק תוכחתו נגדם, ויעמוד עליהם אחרי נוהם.., ויכוחם בכלל כוחו כפי חכמתו, בתחום בנהת, ואם לא ייעיל, יבליהם, ויצום על הטוב, ויהירם מן הרע בפיו ובלשונו.., ולא יכנע ולא ישפל בוה. שער סעודה

ב. יש ענוה שהוא כמו הגואה, כגון שעשו נבייאי שקר, שהיו לבושים בגדים כמו נבייאי האמת שיקבלו כובייהם וסקרייהם.., אך אותם הולכים בעונה בעין המלבושים ומדברים בנהת, ומנהיגים עצם בחזקת חסידים וצדיקים למען יאמינו להם ויסמכו על דבריהם.., ועשיהם רמות בסתר.., ונוגבים דעת הבריות, אלו הם מחללים השם ברוך הוא יותר מכל אדם.., והמכיר בהם חייב לפרטם ולהודיע לבל.

ג. אך המדה הזאת [הוואת] משובחת מאוד בעות התורה והעבודה, להעוז פניו גדר הרשעים, ולהקשות עורך בוגדים, שלא לשמו לעצמתם, ושלא להודאות על שקרים ותווכותיהם, ושלא להחניף להם.., וכך ליהו פניו להוכיח בני אדם לגנות להם חטאיהם.., אשר מקבל שכר על קשיות ערפו. שער סעודה

ד. אדם רשאי שאינו מקבל תוכחה, מצוה לשנתו.., וישנא שקר ודבר-כוב.., וזה כלל גדול שישנא אדם כל דבר-שקר, ובכל מה שיטוסף שנאה לדרכי השקר, יוסיפה אהבה לתורה. שער סעודה

ה. יש רחמןות שהוא יותר מאכזריות, כגון המרחים על הרשעים והמחזיק אותם, ויש מבשול גדול לאיש המגניה הרשעים ונונת להם יד, ומשפיל הטובים וሞאם בהם. פתק נסיך מס' 5007 שער סעודה

ו. הריניים שבידם להצילם מיד עושקיהם, ואינם דנים דין יתום ואלמנה, בני מותם.., אך יש מקומות שציריך לנחות באכזריות כנגד הרשעים.., לרדוף הרשעים ולהזכיר עליהם להחורים לмотב.., ושלא להרhm עליהם, ואמרו רבותינו כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי, לסוף נעשה אכזרי במקום רחמן.., שאין אכזרים כבעל עבירות.. הנוראים הפרעוניים, הנה אכזרים על עצם ועל בניהם ועל אנשי דורם. שער סעודה

ז. יכח האלוקים לקרוב ולהזכיר.., שאם היה לו עסק בענייני עזה"ז היה טrho מרווח, ולא הותה לו מנוחה, ואם הוא עוסק בענייני אחריתו ובענייני המצאות ויחוּר לבו לאלוקים, יהיה לבו פניו יותר ומיוحد. שער סעודה

ח. ציריך האדם תיקון נדול טרם יבא בעומק הבטחון.., אשר הבוטח ציריך לפניו כמה פרצות שאין טובות לו בעולם זה, ציריך להזכיר את הרבים אע"פ שציריך לירא מהם פן יויקוחו בגופו ובממוני, וגם ציריך להתייאש מקרוביו ומאהוביו שלא ישתחף עמם כשאנם הולכים בדרך טובה, ושלא יחניף להם. שער סעודה

ט. אם הוכחתה את חבירך בדברים קשים עד שהוא שונאך, כדרך שאמר דוד וכתקוממייך אתקוטט, אל תתחרט על אותה קטטה, כי אם תתחרט ותבקש ממנו מהילה, או יתחוך בטעתו. שער סעודה

י. יקנא בחתאים וברשעים להלחם בוגדים ולהוציאים.., וחובה על כל יר"ש אשר הוא טהור לב ליהיר קנא, כי יראה והנה יד השרים והסגנים במעל, ואמרו"ל כל פירצה שאינה מנוגדים אינה פירצה. שער סעודה

יא. ציריך מאד קלות וזריזות וגבורת להילחם גדר הרשעים, להיות אביר לב במרעה"ה ובפניהם.., להיות זריז שער סעודה

יב. יש מפלפל ועובד סכירות לקיים השkar עד שנראה שהוא אמת, אבל החכם מבין להבדיל בין השkar ובין האמת, וזה דבר ידוע שהשkar והאמת תכופים בלבד, ויש אדם מזוויף שאפילו שיוודע בודאי שהבר

שקר הוא נמשך אחריו, כשה"כ כשייש ראיות וצדדים לשקר שדומה להיות אמת שבודאי ימשך אחר שקרו... והחכם יכחיש הסברות של שקר ביחסתו. שער ספק

יג. המכיד בחבירו שהוא רשות ורמא... ומהניף לו... ולא די שאנו מכוחו אלא אומר לו לא חטא... יש לו החונף עונש שלא קינה על האמת, ועוד שנตอน מכשול לפני החוטא... שלא ישוב מרעתו ויוסיף עוד לחטיא... וכשה"כ אם עון זה החוטא גלי לרבים, וזה החניף לו ברבים..., או חיל השית' וביוזה דת ודין, וחיבר אדם למסור עצמו לטבנה, ולא ישם עצמו בעון זה..., ויש מכשולים גדולים בכבוד הרשעים. שער ספקיפות

יד. המתחבר לרשות ע"פ שאינו מחייב לו ואינו משבחו, אלא שהוא מקרבו ומתהבר עמו, יש לו עונש... ויש מכשולים גדולים בחיבור לרשותים..., תלמיד מעשי..., שנם אחרים יתחברו אליו ויאמינו לו..., גם הם ילמדו מעשי..., לפופ שהרשות מושל עליו.. סס

טו. מי שיש בידו למחות ואני מוחה, ואני נתן לב על מעשי החטאיהם, וזה הדבר קרוב להנחות, כי החוטאים חושבים כיון שאינם מוחים בידינו ואין מקנתרים אותנו, כל מעשינו הם טובים..., שככל מי שיש בידו למחות ואני מוחה נתפש על אותו עון..., שככל ישראל ערבים זה בזה..., וכמה ב"א עומדים בראשם, מחמת שראים שאין להם בושה עברו דרכיהם המכוורות..., ואין דבר בעולם הנועל פתחי תשובה במזו החנפות. סס

טו. הרוצה לניצל מן החנפות, יזהר להרחיק עצמו מן הבבורה, כי מי שאינו חושש להתחכבר, גם צrisk ליווהר שלא יהנה מאחרים, כי רוב המהנפים, מהנפים לאחד שסבוריים שתהוו להם הנאה ממנה, לבן מי שמתפרק מלאו שני דברים: הנאה, ובבוד, ניצול מבהמה עבירות, כי כמה ב"א עושים מעשים טובים כדי שיקבלו כבוד מבנ"א, וזה העניין מקלקל כל עבודות האדם.. סס

יז. מי שננה מהבירו, אפילו אם יראה שעובר על כל עבירות שבעולם, לא יהיה רשאי להובייח, כי ירא שלא יהנה עוד, וענין ההוא תקלת קצת חכמי הדור הזה, הם רודפים ליהנות מן העם, ע"ב יתנופו להם כדי שייחקו אותם בחזקה גדרלה, ולא די שאינם מכוחים אותם על ענייניהם, אלא מתוך שהם מהנפים להם הם עצמם עושים מעשיהם ונמשכים אחריהם. ואם כל המדינה... נוהגות בדרך לא טובה כמו ומינו..., ישב לבדו יחד כענין שנאמר ישב בדרך ידום כי נטל עליו. פסקnid. מס' 5007 סס

יח. כאשרם משתדל לאחוי בידו האמת, ויהייקידי אנשי אמת וישראל ראמם, וישטיל אנשי השקר יוניעם עד לעפר, הנה אלה דרכי קידוש השם... ויש מי שרואה ב"א הולכים בדרך רעה ותעו מן הדרך הישרה, וירא מהם להובייחם, או היה מתבייש מהם, עד שנמנע להזרות להם הדרך הישר, עליו הכתוב אומר והוא רשע בעונו ימות ודרמו מידך אבקש, בכל אלה הדברים וכי"ב קשה בהם מאור התשובה. שער ספקפה

יט. אמרו במדרש (רומ' יט' ט' טומ' ז'): מהו דכתיב כי זנחה אמת, אל אימתי נעשה דברי תורה כזונות, בזמן שבבעליהם מבזין אותם, כיצד, חכם יושב ודורש לא תטה משפט, והוא מטה משפט, לא תבירו פנים, והוא מביר פנים, לא תקח שוחד, והוא לוקח שוחד.. שער ספקפה

כ. המוכיחה את חבירו... לא ידבר לו קשות עד שיכלמןנו..., אבל בדברי שמים אם לא חור בו בסתר, מבליין אותו ברבים ומפרנסים חטאו, ומחרפים אותו ומבזין ומקלין אותו עד שיחזור למוצב. רמ"ס דעתם ו, ט'

כא. קודם ביאת המשיח תתפשת אפיקורסות אצל רבנים... יותר מ אצל פשוטים ע"ש], ואיש הפשט יבין שהרב הוא אפיקורס ויבזה אותו, והרב יאמר לו "חצוף!" והפשט ישב: אמת שזה חוץפה ממני לבזות את הרבה, ואני חצוף, אבל אתה באמת אפיקורס!. צפס קראק לכ כי כי מלחומתך זוקף